

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

15. juni 2020

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 249 (Alm. del) af 2. juni 2020

Spørgsmål

Vil ministeren redegøre for, hvilken påvirkning af langtidsledigheden det forventeligt vil have, at størstedelen af de jobs, der er påvirkede i krisen, er i brancher, der jf. Økonomisk Redegørelse maj 2020, beskæftiger mange ufaglærte, unge og udlændinge?

Svar

I *Økonomisk Redegørelse*, maj 2020 skønnes ledigheden at stige med 42.000 personer i 2020 og derefter falde med 9.000 personer i 2021. Stigningen i ledigheden i år dækker både over flere afskedigelser og færre ansættelser, idet efterspørgslen efter arbejdskraft er faldet. Lavere afgang fra ledighed til beskæftigelse øger sandsynligheden for, at de enkelte ledighedsforløb varer længere, hvilket kan øge langtidsledigheden.

Varigheden af et økonomisk tilbageslag har stor betydning for udviklingen i den samlede langtidsledighed. Som udgangspunkt ventes corona-krisen at være mindre langvarig end tilbageslaget i kølvandet på finanskrisen og den europæiske statsgældskrise. Det reducerer alt andet lige risikoen for langtidsledighed.

Ufaglærte, unge og udlændinge er generelt mere udsatte end andre grupper for ledighed eller for at miste deres job under økonomiske tilbageslag. Det gjaldt fx også i forbindelse med finanskrisen efter 2008. Det har også været tilfældet i forbindelse med corona-krisen. Den bratte stigning i ledigheden i de første uger af corona-krisen har dog umiddelbart ramt mere bredt på tværs af uddannelsesgrupper end i 2009, jf. *Økonomisk Redegørelse*, maj 2020, s. 77.

Det danske arbejdsmarked er kendetegnet ved at være fleksibelt, i den forstand at det er relativt nemt for arbejdstagere at skifte job, og tilsvarende at arbejdsgiverne har mulighed for at tilpasse medarbejderstaben forholdsvis hurtigt til ændringer i efterspørgslen. Denne egenskab betyder, at der hver måned er store bevægelser på arbejdsmarkedet, hvor mange kommer i beskæftigelse, og mange ligeledes træder ud af beskæftigelse.

De store bevægelser kan fx dække over unge, der færdiggør en uddannelse og træder ind på arbejdsmarkedet, pensionering eller udenlandsk arbejdskraft, der kommer til eller forlader landet. Der kan også være tale om personer, der mister arbejdet og overgår til ledighed, eller ledige, der finder arbejde.

Den høje fleksibilitet medvirker til, at de fleste ledighedsforløb er korte, og at det er muligt for ledige at finde beskæftigelse selv i perioder med lavkonjunktur. Under finanskrisen i 2009, hvor beskæftigelsen overordnet set faldt, var der i gennemsnit 13.000 personer, som gik fra ledighed til beskæftigelse hver måned, *jf. Rapport fra den økonomiske ekspertgruppe vedrørende udfasning af hjælpepakker, maj 2020.*

Aktuelt er langtidsledigheden lav, og i 2019 udgjorde den 0,6 pct. af arbejdsstyrken, svarende til knap 18.000 personer. Det seneste toppunkt for langtidsledigheden blev nået i starten af 2011, hvor langtidsledigheden steg til knap 42.000 personer i kølvandet på finanskrisen. Sammenlignet med mange andre lande var langtidsledigheden alligevel lavere i Danmark set i forhold til finanskrisens konsekvenser for ledigheden, ifølge den internationalt sammenlignelige arbejdskraftundersøgelse (AKU). Det skal blandt andet ses i lyset af fleksibiliteten og den høje jobmobilitet på det danske arbejdsmarked.

Nogle grupper på arbejdsmarkedet er som nævnt generelt mere udsatte over for konjunkturudsving end andre. Det gælder fx ufaglærte, men også faglærte, i forhold til personer med korte, mellemlange og videregående uddannelser, *jf. figur 5.10 i kapitel 5 i Økonomisk Redegørelse maj 2020.* Disse grupper bliver i højere grad ledige, når der er lavkonjunktur, men oplever også et større fald i ledighedsrisiko, når væksten tiltager igen.

Det samme mønster tegner sig for ikke-vestlige indvandrere, hvis ledighedsrisiko i den aktuelle situation er steget brat, *jf. figur 5.11 i kapitel 5 i Økonomisk Redegørelse maj 2020.* Det skete også under finanskrisen, men blev ligesom for fx de ufaglærte afløst af et stort fald i ledighedsrisikoen allerede fra midten af 2009.

Tilgang og afgang af udenlandsk arbejdskraft virker generelt stabiliserende på den danske ledighed. Under det seneste opsving har udenlandsk arbejdskraft bidraget til at undgå udpræget mangel på arbejdskraft og dermed forlænge beskæftigelsesfremgangen, *jf. EU's indre marked for arbejdskraft dæmper konjunkturpres, Danmarks Nationalbank, 2019.*

En del af den udenlandske arbejdskraft virker også konjunkturstabiliserende i nedgangsperioder. En analyse fra tænketanken Kraka viser, at flere udlændinge kommer til landet, når der er mangel på arbejdskraft, men også at en del forlader landet i tider, hvor jobmulighederne er dårligere, *jf. Udenlandsk arbejdskraft er meget værdifuldt for Danmark, Kraka, 2019.* Således medvirker den udenlandske arbejdskraft til at reducere udsving i ledigheden. Det kan også medvirke til at reducere udsving i langtidsledigheden. Hertil kommer, at mulighederne for offentlig forsørgelse, fx kontanthjælp, er mere restriktive for udlændinge på visse opholdsgrundlag.

Udenlandsk arbejdskraft har udgjort en tiltagende andel af den samlede beskæftigelse de senere år, særligt inden for blandt andet landbruget og i hotel- og restaurationsbranchen. Det er i høj grad servicebrancher, der beskæftiger forholdsvis mange udlændinge, der er direkte berørt af krisen.

Unge, der træder ind på arbejdsmarkedet under en lavkonjunktur, fx efter endt uddannelse, har generelt større sandsynlighed for at blive ledige. Det vurderes imidlertid overordnet, at situationen på arbejdsmarkedet på tidspunktet for uddannelsens færdiggørelse ikke har varig betydning for dimittendernes beskæftigelsesforhold, *jf. kapitel 3 i Finansredegørelse 2014*. Der er derimod indikationer på, at selvom unge generelt er mere udsatte end andre aldersgrupper i forhold til ledighed under konjunkturedgange, så oplever unge også at komme mærkbart hurtigere tilbage i beskæftigelse, når konjunkturerne vender, *jf. T. M. Andersen m.fl., "Do Business Cycles Have Long-Term Impact for Particular Cohorts?", 2017 og Rapport fra den økonomiske ekspertgruppe vedrørende udfasning af hjælpepakker*. Det medvirker til at begrænse risikoen for vedvarende høj ungdomsledighed som konsekvens af det nuværende tilbageslag, der ventes at blive forholdsvis kortvarigt, *jf. Økonomisk redegørelse maj 2020*.

Det er endnu for tidligt at sige noget sikkert om, hvorvidt den type af arbejdskraft, som virksomhederne efterspørger, vil ændre sig som følge af coronakrisen. Der kan blandt andet af den grund heller ikke siges noget sikkert om, hvorvidt branchernes job- og beskæftigelses sammensætning før krisen i sig selv vil have betydning for udviklingen i langtidsledigheden.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har den 28. maj indgået en trepartsaftale, der udmønter 6,1 mia. kr. til at holde hånden under elever, lærlinge og danske virksomheder gennem midler fra Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB). Den samlede trepartsaftale indeholder en række tiltag, der skal gøre det økonomisk overskueligt selv for arbejdsgivere, som er i en vanskelig situation, at oprette nye lærepladser. Desuden har regeringen den 10. juni 2020 præsenteret et opkvalificeringsudspil, som investerer omkring 750 mio. kr. i nye uddannelses- og opkvalificeringsindsatser i 2020 til 2023 med henblik på at ruste danskerne til de job, der opstår på kort og længere sigt.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister